

Licence Creative Commons pro města a obce: Praktický manuál

Úvod

Města a obce pracují běžně s řadou autorských děl. Jejich pozice přitom může být dvojitá. Buď jsou pouhými uživateli děl vytvořených někým jiným. Mohou autorská díla ale také vytvářet, respektive tato díla mohou vznikat z obecních peněz. Zákon o svobodném přístupu k informacím uložil městům a obcím, stejně jako dalším orgánům veřejné správy, povinnost zveřejňovat určité informace a nebo informace poskytovat na vyžádání. Chybí zde ovšem jasná regulace toho, co lze s takovými vyžádanými informacemi dále dělat, jak je lze využívat. A to zejména s ohledem na autorská práva, která se k těmto informacím, které mohou být v podobě psaných textů, fotografií, audiovizuálních materiálů, webových stránek, grafiky nebo třeba databází, vztahují.

Veřejné licence Creative Commons nabízí obcím i městům, stejně jako komukoli jinému, kdo díla vytváří nebo využívá, zajímavé možnosti, jak přispět k rozšíření daného díla a jak multiplikovat efekt vynaložených veřejných peněz. Vedle těchto benefitů je důležitým aspektem i možnost nastavit jasná pravidla pro další užívání autorských děl, včetně zachování informace o autorovi. Naopak z pohledu obce,

jako uživatele děl jiných, je zajímavým benefitem možnost ušetřit z rozpočtu obce peníze za licenční poplatky, případně se vyhnout právní nejistotě při užívání autorských děl bez udělené licence.

Cílem tohoto manuálu, který vznikl jako výstup projektu *Využití licencí Creative Commons při otevírání radnic* podpořeného Fondem Otakara Motějla, je ukázat, jakým způsobem mohou veřejné licence Creative Commons pomáhat při nakládání s autorskými díly a nabídnout praktické návody, jak v konkrétních případech licence používat. Vedle obecných doporučení příručka obsahuje i odkazy na konkrétní příklady, které jsme v rozšířené podobě shrnuli v příručce [The Power of Open: Příklady využití licencí Creative Commons ve městech a obcích](#), kterou jsme v elektronické verzi vytvořili počátkem roku 2016, a která obsahuje konkrétní příklady využívání CC licencí z České republiky i zahraničí.

Jan Vobořil, Iuridicum Remedium, z. s.
říjen 2016

Obsah:

Autorské právo a Creative Commons	2
Využití licencí Creative Commons v praxi	4
Obec jako uživatel díla	4
Obec jako „autor“	6
Licencování děl vytvořených z veřejných peněz dalšími subjekty	9
Jak nastavit pravidla publikace děl pod CC v obci?	10
Více informací o licencích Creative Commons a jejich použití	10

Práva plynoucí z autorství díla se dělí na práva osobnostní a práva majetková.

1. Autorské právo a Creative Commons

1a. Dílo a práva s ním spojená

Pokud chceme mluvit o veřejných licencích Creative Commons, je nejprve nezbytné zasadit je do širšího kontextu autorských práv, včetně vyjasnění si některých základních pojmů.

Autorský zákon automaticky chrání

Dílo = Dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam.

všechna autorská díla a to od okamžiku jejich vzniku. Ten, kdo dílo vytvořil, je jeho autorem a z autorství díla pak plynou určitá práva k dílu.

Práva plynoucí z autorství díla se dělí na práva osobnostní a práva majetková. Mezi **osobnostní práva** patří třeba právo být uváděn jako autor, právo bránit se zneva-

žujícímu použití díla nebo rozhodovat o zveřejnění nebo úpravách díla.

Druhou skupinou jsou **majetková práva**, která v sobě zahrnují právo na jakékoli užití díla ať už zveřejněním, distribucí nebo třeba televizním vysíláním.

Majetková práva trvají po dobu 70 let po smrti autora, přičemž poté za užití díla nenáleží autorovi, respektive jeho dědicům, odměna a dílo se stává tzv. volným dílem.

Součástí majetkových práv autora je i právo rozhodovat o způsobech užití díla. Oprávnění dílo užit se nazývá licence a smlouva, která upravuje pravidla použití autorova díla, se nazývá **licenční smlouva**.

Licenční smlouva může být uzavřena různým způsobem, od dlouhých právních textů, přes ústní domluvu stvrzenou podáním ruky, až po jednání, z něhož je zřejmé, že s určitým způsobem užití díla souhlasíte.

1b. Výjimky z autorskoprávní ochrany

Vedle licenčních smluv existují výjimky, kdy autorská díla nejsou autorským zákonem chráněna. Pro praxi samospráv je obzvláště důležitý pojem **úřední dílo**, protože právě úřední díla nejsou chráněna autorským zákonem a pro jejich další užívání tak není potřeba uzavírat jakékoli licenční smlouvy.

Úřední dílo = právní předpis, rozhodnutí, opatření obecné povahy, veřejná listina, veřejně přístupný rejstřík a sbírka jeho listin, jakož i úřední návrh úředního díla a jiná přípravná úřední dokumentace, včetně úředního překladu takového díla, sněmovni a senátní publikace, pamětní knihy obecní (obecní kroniky), státní symbol a symbol jednotky územní samosprávy a jiná taková díla, u nichž je veřejný zájem na vyloučení z ochrany.

Dalšími důležitými výjimkami jsou případy, kdy se ochrana na dílo sice vztahuje, ale dílo lze užívat volně bez nutnosti uzavírat licenční smlouvu. Nejčastějším pří-

padem je volné užití díla pro osobní potřebu. To se týká například přehrávání hudby v soukromí.

Dalšími případy jsou třeba citace děl, přiměřené užití díla v rámci školní výuky, fotografování nebo natáčení děl umístěných na veřejných prostranstvích.

Existuje také zvláštní oprávnění užívat dílo institucemi, jako jsou třeba knihovny, nebo zvláštní oprávnění k některým druhům užití pro zdravotně postižené.

1c. Výkon autorských práv někým jiným než autorem

V praxi se lze setkat s několika případy, kdy to není sám autor, kdo vykonává autorská práva, ale může to být někdo jiný, a to ať už na základě smlouvy s autorem nebo přímo na základě zákona.

V organizacích, včetně samospráv, bude klíčovým pojmem **zaměstnanecké dílo**. Jde o dílo, které vytvořil zaměstnanec (např. obce nebo města) v zaměstnaneckém poměru. Zaměstnavatel v takovém případě, pokud se se zaměstnancem nedohodne jinak, vykonává svým jménem a na svůj účet autorova majetková práva k dílu, které autor - zaměstnanec vytvořil. Vykonávali zaměstnavatel majetková práva k zaměstnaneckému dílu, má se také za to, že autor souhlasil se zveřejněním,

úpravami, zpracováním včetně překladu, spojením s jiným dílem, zařazením do díla souborného i s tím, aby zaměstnavatel uváděl zaměstnanecké dílo na veřejnost pod svým jménem, pokud se nedohodnou jinak.

Od zaměstnaneckých děl se budou lišit **díla vytvořená na objednávku**, například na základě smlouvy o dílo. Může jít například o propagační materiály vytvořené pro obec dodavatelskou firmou. V takovém případě platí, pokud opět není sjednáno jinak, že autor poskytl licenci k účelu vyplývajícím ze smlouvy.

1d. Licence Creative Commons a jejich použití

Creative Commons jsou jednoduchým a praktickým nástrojem k uzavírání licenčních smluv. Nejde tedy o popření nebo alternativu autorského práva, ale pouze o nástroj, který využívá jeho stávajících možností. Celý systém funguje jednoduše tak, že autor, nebo ten, kdo za něj majetková autorská práva vykonává, označí své dílo některou z vybraných variant licence Creative Commons. Kdokoli kdo chce poté dílo využít, to může udělat, aniž by původního auto-

ra kontaktoval. Musí ale respektovat autorem nastavené podmínky a musí uvést původ díla včetně jeho názvu a označení autora.

S Creative Commons se lze v praxi setkat většinou v podobě soustavy piktogramů nebo dvojice písmen (BY, SA, NC, ND), které odkazují na podrobné licenční podmínky.

Co znamenají jednotlivé licenční podmínky?

Uvedte autora (BY). Jde o společný prvek pro všechny licence a dává uživatelům tvůrčí volnost při kopírování, sdílení, úpravách apod. Nicméně stejně jako u všech ostatních licencí zde platí, že kdykoliv licencovaného díla nebo jeho úpravu šíříte, je nutno uvést údaje o názvu díla a jménu autora, a to způsobem, jakým to autor stanovil, dále přidat i odkaz na zdroj díla a odkaz na původní licenci Creative Commons. Pokud šíříte upravené dílo, je třeba také uvést způsob, jakým jste dílo upravili.

Zachovejte licenci (SA). Pokud licencované dílo jakkoliv upravíte, máte povinnost výsledek své práce vystavit pod stejnou nebo slučitelnou licenci. Po-

kud tedy například upravíte fotku, která je vystavena pod licencí CC-BY-SA, je nutno pro tuto upravenou fotku použít stejný typ licence CC-BY-SA.

Neužívejte dílo komerčně (NC) Tento prvek umožňuje nakládat s dílem pouze pro nekomerční účely. Tím se rozumí, že užitím díla nesmíte usilovat o dosažení zisku.

Nezpracovávejte (ND). Tento prvek Vám zakazuje jakkoliv dílo upravovat (tzn. dílo pozměňovat či doplňovat, nebo ho jako celé či jeho část zpracovat s dílem jiným).

Creative Commons jsou jednoduchým a praktickým nástrojem k uzavírání licenčních smluv. Nejde tedy o popření nebo alternativu autorského práva, ale pouze o nástroj, který využívá jeho stávajících možností.

A jaké varianty licencí lze tedy pro dílo volit?

Písmenné označení	Označení piktogramy	Název licence
BY		Uvedte původ
BY-SA		Uvedte původ - Zachovejte licenci
BY-ND		Uvedte původ - Nezpracovávejte
BY-NC		Uvedte původ - Neužívejte komerčně
BY-NC-SA		Uvedte původ - Neužívejte komerčně - Zachovejte licenci
BY-NC-ND		Uvedte původ - Neužívejte komerčně - Nezpracovávejte

Vedle jednotlivých licencí se lze setkat s jejich verzemi. V současné době je nejnovější verze 4.0. Do verze 3.0 se rovněž označovaly jazykové mutace verzí, např. v případě české verze písmeny CZ. Veškeré starší verze jsou stále v platnosti.

Obec může licence používat ve dvoji pozici:

1. Uživatel děl vytvořených někým jiným
2. Subjekt, který licencuje vlastní díla, která pak může užívat někdo jiný

Obec může licence používat jako uživatel děl, nebo jako subjekt, který licencuje vlastní díla.

2. Využití licencí Creative Commons v praxi

2a. Obec jako uživatel díla

Použití ilustrační fotografie

Vezměme si typickou situaci. Obec potřebuje ilustrační fotografii na svůj web k článku o obecních bytech.

Za normálních okolností by mohla využít buď díla vytvořená zaměstnanci obce, mohla by si nechat zhotovit fotografie na zakázku nebo by si mohla fotografie, respektive právo na jejich otištění, zakoupit v některé fotobance. Další variantou samozřejmě je odněkud z internetu stáhnout fotografii, která se nám hodí, pokud ovšem nijak neřešíme licenci k jejímu použití, tak porušujeme zákon. Creative Commons ovšem nabízejí jednodušší řešení jak využít legálně a zcela bezplatně dílo někoho jiného. Podíváme se na to v jednotlivých krocích.

1. **Na internetu vyhledáte požadovaný obrázek, který je licencován pod licenci Creative Commons.** Hledat můžete prostřednictvím nejrůznějších služeb. Nejširší nabídku ale získáte přímo z vyhledávaček na stránkách <https://search.creativecommons.org>.

Můžete zde nastavit například hledání na službách jako Flickr nebo Google Images, které nabízejí fotografie pod licencemi Creative Commons..

Je z čeho vybírat, protože v současné době je jen na internetu k dohledání cca 1 mld děl (fotografie, hudba, videa apod.) pod těmito licencemi.

2. **Z nabídky vyberete třeba fotografii, jejímž autorem je Christiano Betta.**

Fotografie je přes službu Flickr dostupná [zde](#):

Dílo „Flats“ autora Christiano Betta, pod licenci Creative Commons BY 2.0, <https://creativecommons.org/licenses/by/2.0/>, dostupné: <http://1url.cz/qtqS1>

U fotografie jsou uvedena i metadata, mimo jiné i informace, že je zveřejněna pod licenci Creative Commons BY 2.0. Jde o nejliberálnější licenci, která po vás žádá jediné, abyste správně uvedli původ díla, jinak si s fotografií můžete v zásadě dělat, co chcete.

- Fotografii si stáhnete v požadované kvalitě** a vzhledem k tomu, že by se vám hodila v poněkud jiné velikosti, ji například oříznete. Typ licence vám to umožňuje, protože neobsahuje prvek ND, který zakazuje dílo upravovat.
- Fotografii umístíte do textu** a uvedete informace o původu díla. Uvést byste měli:
 - název díla,
 - jméno či pseudonym autora
 - odkaz na dílo (např. URL)
 - licenci včetně čísla verze a případné národní mutace, kterou autor zvolil a odkaz na ni
 - pokud došlo k úpravě díla, tak způsob této úpravy

Takový text uvedený u fotografie ve vašem radničním periodiku by tedy měl vypadat asi takto:

Dílo „Flats“ autora Christiano Betta, pod licenci [Creative Commons BY 2.0](#), dostupné: [zde](#). Obrázek byl upraven oříznutím původní fotografie.

Vložení odkazů lze řešit na internetu vložením hypertextových odkazů, pokud bychom obrázek použili třeba v tištěných novinách, tak bychom URL odkaz uvedli celý. V případě dlouhých URL je pak na místě jejich zkrácení pomocí nějaké volně dostupné internetové služby. Srovnejte obě varianty pod původním obrázkem a oříznutým obrázkem.

- Nyní už zbývá jen obrázek spolu s odkazem umístit do článku na webových stránkách.

Další případy využití CC licencí – obec jako uživatel

Možnosti využitím děl jiných autorů je samozřejmě více. Díla, která jsou nejčastěji pod licencemi Creative Commons šířena, jsou fotografie, videa nebo hudba, můžeme se ale setkat třeba i s texty, grafikou nebo databázemi, které obsahují otevřená data. Nižší uvedeme pár dalších případů, s nimiž se v praxi obcí lze setkat.

1) Použití zvukové stopy (hudba, zvuky) jako součást propagačních videí.

Obec se rozhodne vytvořit video z posledního cvičení obecních hasičů a umístit ho na svůj web. Záběry ze cvičení natočil zaměstnanec obce a je potřeba video doplnit vhodnou hudbou. Stejným způsobem jako jsme hledali fotografie na web, můžeme třeba na službě Jamendo najít [vhodnou skladbu](#) k podkresu šířenou pod licenci Creative Commons. V daném případě jde o píseň šířenou pod licenci CC BY-NC-SA, to znamená, že ji nesmíte použít ke komerčním účelům (dosažení přímého či nepřímého zisku) a výsledné dílo musíte šířit dále pod

Creative Commons BY je nejliberálnější licence. Je nutné pouze uvést původ díla.

Pokud se rozhodneme licencovat webové stránky pomocí CC, můžeme tak učinit u konkrétních děl (texty, fotografie), sekci webu (fotogalerie) nebo můžeme licencovat celý obsah webu a třeba konkrétní díla z licencování vyjmout.

stejnou licenci Creative Commons. Ve výsledném videu tedy musíme uvést původ písně (stejně jako jsme to dělali u fotografie) a celé video pak musíme vydat také pod licenci CC BY-NC-SA, protože je to jedna z licenčních podmínek autora skladby.

2) Použití licencovaného textu ve vlastních informačních materiálech.

Obec se rozhodne, že pro své občany připraví leták, na jaké sociální dávky mohou mít nárok, jaké musí splnit podmínky a kde o dávky mají žádat. Podobných letáků samozřejmě již bylo v jiných městech či obcích napsána řada, ať už pocházejí z produkce samotných měst, státních úřadů nebo neziskových organizací.

Zaměstnanci obce našli i jeden vhodný leták, který je kompletně dostupný pod licenci Creative Commons, konkrétně pod CC BY. To znamená, že si může vzít vhodnou část textu, doplnit ji třeba pouze o údaje, kde žádat o dávky v dané

obci, doplnit vhodným obrazovým materiálem, graficky zpracovat a pak už dát do tisku. Není tedy potřeba, aby některý ze zaměstnanců musel znovu psát celou textovou část.

3) Použití otevřených dat.

Město se rozhodne vytvořit přehlednou mapu dokumentující dopravní nehodovost na jeho území. Od policie ČR získá databázi dopravních nehod, k nimž došlo v posledních několika letech ve městě. Tato databáze bude dostupná pod licenci Creative Commons. Data budou následně propojena s mapou města, kterou město samo vytvořilo. Výsledkem pak bude mapa s vyznačenými nehodami včetně doplňujících informací, jak vážné nehody byly. Tato mapa poslouží jak občanům k tomu, aby věděli, na jakých úsecích si mají dávat zvýšený pozor, tak samotnému městu při plánování budoucích dopravních opatření.

2b. Obec jako autor

Vedle pozice uživatele obec sama díla také vytváří, respektive ji pro ni vytváří její zaměstnanci nebo dodavatelé. Obec také platí dalším organizacím, které vytváří autorská díla. Může jít o různé příspěvkové organizace (divadla, muzea, ZOO apod.), může jít o obchodní společnosti zřizované městy nebo obcemi (dopravní podniky, teplárny, čističky odpadních vod apod.), může jít o školy zřizované obcí, ale i o nevládní organizace nebo obchodní společnosti, které jsou příjemci různých podpor z obecního či městského rozpočtu. U těchto všech subjektů může obec ovlivnit použití licenci Creative Commons.

Použití licence Creative Commons k licencování obsahu webových stránek obce

Velmi častým způsobem využití licenci Creative Commons je jejich použití k licencování obsahu webových stránek. Ty obsahují texty, fotografie i další autorsky chráněná díla vytvořená zaměstnanci obce, ale i různými externími dodavateli. Opět si v několika bodech ukážeme, jak k takovému licencování přistoupit.

1. **Hodnocení obsahu webových stránek.** Předně je potřeba si říci, jaká autorsky chráněná díla na svém webu mám nebo budu mít, kdo bude moci rozhodovat o jejich publikaci pod licenci Creative Commons a u jakých

děl je třeba použít této licence nevhodné ať už třeba proto, že nechci, aby dané dílo bylo dostupné i odjinud, než z webových stránek města nebo třeba proto, že se obávám, že by v případě dalšího šíření díla pod Creative Commons mohlo docházet k porušování něčích práv.

Je třeba také odlišovat licencování webových stránek, které samy mohou být předmětem autorskoprávní ochrany, pokud jde třeba o jejich design nebo uspořádání a licencování obsahu, tedy jednotlivých textů, obrázků apod.

2. **Volba způsobu vymezení licencovaných děl.** V zásadě máme dvě varianty. Buď budeme licencovat konkrétní díla umístěná na webových stránkách, případně jejich skupiny. Druhou možností je licencovat obsah celých webových stránek s tím, že můžeme některá díla z tohoto licencování vyjmout.
3. **Volba umístění licence.** Další důležitou otázkou je, **jakou variantu licence zvolit.** Pokud chceme dílo co nejvíce rozšířit a nevadí nám jakýkoli způsob jeho použití, pak je určitě vhodné volit liberální licenci, jako je CC BY, případně CC BY-SA. Pokud si třeba nepřejeme, aby dílo bylo nějakým způsobem předěláváno a naším cílem je pouze, aby třeba text tiskové zprávy byl otištěn v přesné podobě,

v jaké jsme ho publikovali, je na místě použití prvku ND.

Další otázkou je pak **umístění licence**. Pokud se rozhodneme jít první cestou a licencovat konkrétní obsah, můžeme buď licenci připojovat ke konkrétním dílům, například k propagačním materiálům umístěným na webu nebo k tiskovým zprávám. Za příklad může sloužit třeba licencování datových souborů v rámci [pražského portálu pro otevřená data](#). Druhou možností je licencovat obsah v určitých částech webu. Takovým příkladem může být třeba licencování obsahu fotogalerie městem [Opočno](#).

Druhá cesta pak znamená, že do patičky webových stránek dáme například tento text:

Pokud není uvedeno jinak, podléhá veškerý obsah webových stránek [www.xxx.cz](#) licenci [Creative Commons Uvedte autora-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Licencovat lze ale třeba jen texty:

Pokud není uvedeno jinak, podléhají veškeré texty umístěné na webových stránkách [www.xxx.cz](#) licenci [Creative Commons Uvedte autora-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Vhodné je také doplnění vygenerovaným piktogramem. Vygenerovat ho lze jednoduše [zde](#). Pro potřeby webových stránek ho lze vygenerovat i jako HTML kód. Pak bude vypadat text třeba takto.

Pokud není uvedeno jinak, podléhá veškerý obsah webových stránek [www.xxx.cz](#) licenci

4. **Na co si dát pozor.** Licencování obsahu webových stránek, ale i jakýchkoli jiných děl není jednoduchou záležitostí a je potřeba si dát na některé věci pozor.

a) Mohu o licencování děl rozhodovat?

Obec může bez dalšího rozhodovat o dílech vytvořených jejími zaměstnanci, protože se jedná o zaměstnanecká díla. Tato díla může licencovat a nemusí dokonce ani uvádět, kdo konkrétně dílo vytvořil. Složitější situace bude u děl vytvořených na objednávku, kde by s příslušným dodavatelem mělo být použití licence na jim vytvořeném díle smluvně ošetřeno.

b) Jak volit licenci, když na stránkách používám jiná díla pod Creative Commons?

V případě, že na svých webových stránkách používáte díla vytvořená jinými autory, kteří je licencovali pod Creative Commons, je třeba pamatovat na to, že je třeba respektovat původní licenci. Pokud tedy například použijete ilustrační obrázek licencovaný pod licenci CC BY-SA, měli byste takto rovněž licencovat texty, v nichž obrázky použijeme, protože součástí licenčních podmínek je i povinnost licencovat výsledné dílo pod stejnou licenci.

V případě, že na svých webových stránkách používáte díla vytvořená jinými autory, kteří je licencovali pod Creative Commons, je třeba pamatovat na to, že je třeba respektovat původní licenci.

To, jaké licence můžete použít, pokud využíváte díla licencovaná pod CC ve svém vlastním díle, které také hodláte licencovat, je vyznačeno zeleně v následující tabulce:

Původní dílo / odvozené dílo	BY	BY-SA	BY-ND	BY-NC	BY-NC-SA	BY-NC-ND
BY						
BY-SA						
BY-ND						
BY-NC						
BY-NC-SA						
BY-NC-ND						

Je nutno pamatovat také na to, že jednou udělenou licenci Creative Commons nelze vzít zpět.

c) Je dostatečně jasné, jaká díla z webových stránek jsou licencována a jaká ne?

Častým problémem při licencování obsahu webových stránek bývá to, že není jasné, jaká díla jsou vlastně licencována. Je proto potřeba zejména zvažovat jaká díla na webové stránky umísťují, zda je to kompatibilní s licenčním prohlášením. Pokud jsou na webových stránkách i díla jiných autorů, kteří s licencováním souhlasí, je nutné zajistit, aby bylo zřejmé, kdo je autorem díla, aby bylo možno naplnit povinnosti uživatele, pokud jde o uvádění původu a autorství.

d) Licenci nelze vzít zpět

Je nutno pamatovat také na to, že jednou udělenou licenci Creative Commons nelze vzít zpět. Proto je potřeba licencování důkladně zvážit.

Další případy využití CC licencí – obec jako „autor“

Vedle častého a výše zmíněného využití licencí Creative Commons k licencování obsahu webových stránek existuje samozřejmě řada dalších případů, kdy je vhodné použít CC licence. Opět uvádíme jenom některé možnosti využití.

1) Licencování propagačních materiálů.

Zejména u měst, speciálně pak těch, která se zaměřují na cestovní ruch, je důležitá propagace. S tím je spojena i tvorba propagačních materiálů. Může jít o psané texty s obrazovým doprovodem (letáky, brožury, průvodce), audiovizuální díla (propagační videa) ale i o složitější díla, jako třeba mobilní aplikace určené turistům. Smyslem takových materiálů je propagace daného města či obce, přilákání turistů k jeho návštěvě. Logicky je tak na místě usilovat o co největší rozšíření takových materiálů, k čemuž mohou opět pomoci licence Creative Commons.

Jejich použití – zejména u atraktivních materiálů v elektronické podobě – může významně zvýšit jejich sdílení na jiných internetových stránkách nebo usnadnit použití ze strany médií a tím obecně zvýšit okruh osob, které se s nimi seznámí. Umístění licence provedeme obdobně jako v předchozím příkladu s webovým obsahem. Vezměme si tedy třeba elektronického průvodce po památkách vytvořeného za městnanci města. Informace na konci textu by měla znít.

Dílo „Průvodce městem Kostelcem“ autora Město Kostelec, je vydáno pod licenci [Creative Commons BY 4.0](#)

Podobně umístíme tento text do propagačního videa či vhodným způsobem zakomponujeme do mobilní aplikace. Pokud je dílo publikováno elektronicky, pak je také vhodné vygenerovat HTML kód (viz kapitola o licencování webového obsahu), který usnadní jeho vyhledávání. K efektivnější publikaci například fotografií nebo videí lze použít i profily obce nebo města u webových služeb typu Youtube nebo Flickr. Tyto služby rovněž umožňují publikovat obrázky či video přímo pod konkrétní licenci Creative Commons, což pak usnadňuje vyhledávání takových děl.

2) Licencování otevřených dat.

Publikace otevřených dat je významným trendem posledních let, jehož cílem je zejména zvýšení transparentnosti veřejné správy, ale i široké možnosti využití dat v různých aplikacích. Ne nadarmo je často citován zakladatel Open Knowledge Foundation Rufus Pollock, který řekl, že nejzajímavější způsob využití vašich dat vymyslí někdo jiný. I v České republice již řada měst dává k dispozici databáze s daty nejrůznějšího druhu a provenience. Jedná se třeba o [Prahu](#), [Bohumín](#), nebo [Děčín](#).

Licence Creative Commons ve své verzi 4.0 již umožňuje i licencování databází. Pokud tedy například máme databázi souřadnic míst, kde je v obci zakázáno pit alkohol na veřejnosti, tyto máme uspořádány v databázi, můžeme tuto databázi dát k dispozici pod licenci Creative Commons. Potenciální uživatel, například lokální nezisková organizace, může pak tento datový soubor vzít, propojit s mapovým podkladem a vytvořit mobilní aplikaci, která potenciálním pijákům přehledně odpoví, kde je konzumace alkoholu zakázána.

Více o otevřených datech lze zjistit na stránkách www.otevrenadata.cz.

3) Mapy a geoprostorová data

Dalším příkladem může být publikace geoprostorových dat, jako jsou technické či katastrální mapy, urbanistické studie a 3D modely výšky budov a terénu, mapy inženýrských sítí, dopravní informace, jako mapy cyklostezek, umístění parkovacích automatů a parkovacích zón, schémata městské hromadné dopravy, hlukové mapy nebo třeba mapy s údaji o životním prostředí. Mapové podklady mohou sloužit jednak jako cílová informace, ale mohou být případně využity v kombinaci s údaji z dalších databází k vytváření dalších informačních vrstev.

Za příklad uveřejnění takových informací mohou sloužit třeba otevřená data na pražském [Geoportále](#) provozovaném Institutem plánování a rozvoje hl. m. Prahy.

2c. Licencování děl vytvořených z veřejných peněz

Je potřeba si uvědomit, že obec nebo město nejsou jenom subjekty, které určitá autorská díla vytvářejí nebo si jejich vytvoření u někoho objednávají, ale i subjekty, které vytvoření autorských děl platí, případně, které mají vliv v jiných organizacích na rozhodování o tom, jak bude k licencování děl přistupováno. To je další důležitou oblastí, kde lze přispět k publikaci děl pod Creative Commons a tím i k efektivnějšímu využití veřejných peněz.

Vezměme si příklad **nevládní organizaci**, která v rámci projektu podpořeného městem určitou finanční částkou vydá on-line publikaci o historii města s reprodukcí řady dosud neznámých historických fotografií.

Proč město vznik takové knihy podporuje? Hlavním důvodem bude zřejmě snaha přiblížit lidem minulost města a tím třeba přispět k většímu ztotožnění občanů s místem, kde žijí. Smyslem je jistě to, aby se dílo dostalo pokud možno k co nejvíce lidem. Pokud město v podmínkách poskytnutí grantu zaváže nevládní organizaci, aby publikace byla vydána pod CC licenci, umožní například neomezené sdílení její on-line verze.

Pokud bude použita licence umožňující komerční sdílení, může být třeba původně on-line publikace vytištěna místním podnikatelem, který v knize vidí komerční potenciál. Pokud bude licence dovolovat přetváření díla, lze třeba on-line publikaci otevřít občanům, aby přidávali své vlastní vzpomínky nebo historické fotografie, které ji mohou obohatit.

Původní záměr města se tak podaří realizovat mnohem efektivněji, než kdyby výsledkem byla on-line publikace, jejíž další použití či přetváření by bylo na libovůli podpořené nevládní organizace.

Stejně jako prosazování využití Creative Commons ze strany příjemců grantů a dotací může sloužit prosazování licencí u příspěvkových organizací. Typicky půjde o **divadla, knihovny, muzea nebo třeba zoologické zahrady**. Tyto organizace produkuje celou řadu materiálů od propagačních až po odborné publikace. Knihovny a muzea pak ve značné míře digitalizují starší publikace nebo archivní materiály, které již třeba nejsou vzhledem k době svého vzniku autorsky chráněny. Samotné pořízení digita-

lizovaného snímku třeba staré fotografie, ale může být při splnění autorského vkladu také autorským dílem. V takovém případě je vhodné použít rovněž licencování licencemi Creative Commons. Inspirací v tomto směru může být třeba [Veřejná knihovna města New Yorku](#), která opakovaně zveřejňuje [digitální reprodukce](#) starých map, obrazů nebo plakátů a to pod licenci CC o, kterou je v našem právním prostředí nutno vykládat jako liberální CC BY.

Dále může jít i o autorská díla vznikající v podnicích provozovaných městem nebo s významným obchodním podílem města. Typicky půjde třeba o **dopravní podniky, podniky provozující technickou infrastrukturu či dodavatele energií**. U všech těchto organizací lze najít řadu autorských děl, která může být prospěšně šířit pod veřejnými licencemi Creative Commons. Typicky půjde třeba o databáze s otevřenými daty, může jít o výroční zprávy či různé audiovizuální nebo obrazové materiály.

V této souvislosti je dobré zmínit některé zahraniční zkušenosti shrnuté v naší publikaci [The Power of open: Příklady využití licencí Creative commons ve městech a obcích](#). Britské město Leicester například prosadilo využívání licencí Creative Commons ve veřejných školách na svém území, americký Washington zase již v roce 2010 rozhodl o tom, že veškerý digitální software, vzdělávací zdroje a vůbec všechny poznatky vzniklé díky vzdělávacím grantovým programům, na nichž se Washington podílí, mají být zveřejňovány pod liberální licenci CC BY.

Obce mají vliv i v jiných organizacích na rozhodování o tom, jak bude k licencování děl přistupováno. To je další důležitou oblastí, kde lze přispět k publikaci děl pod Creative Commons a tím i k efektivnějšímu využití veřejných peněz.

**Aby využívání
licencí Creative
Commons
mohlo fungovat
systematicky, je
dobré ho
v maximální
možné míře
zautomatizovat.**

3. Jak nastavit pravidla publikace děl pod CC

Každá obec i město mají své specifické podmínky a tedy i vhodné nástroje, jak nastavit publikaci děl pod Creative Commons, budou různé. Pokusíme se ale načrtnout jakýsi obecný postup, na co by se nemělo zapomínat, pokud se rozhodnete přistoupit k publikaci děl pod CC systematicky.

1) Audit

Předně by se mělo zjistit, s jakými autorskými díly vlastně obec pracuje, u jakých děl by bylo smysluplné jejich další šíření pod CC a to ať už z pohledu obce, podnikatelských subjektů nebo občanů.

Pokud uvažujeme o publikaci děl pod CC licencemi, tak je potřeba si říci, kdo je autorem, respektive vykonavatelem, majetkových autorských práv, a kdo tedy může rozhodovat o licencování děl. Pokud to není obec, je dobré zjistit, zda obec může ovlivnit licencování děl vytvořených jinými subjekty a případně za jakých podmínek. Pokud uvažujeme o využití licencí i dalšími subjekty, jako jsou třeba příspěvkové organizace nebo městské podniky, je nezbytné zástupce těchto organizací do přípravy zapojit.

2) Volba licencí

U děl, která byla vytipována pro licencování a obec je v pozici, kdy o tomto může rozhodnout, je nezbytné vybrat vhodný typ licence pro jednotlivá díla i způsob jejich vyznačení. Zároveň je nezbytné volit i způsob publikace děl.

3) Formulace pravidel

Aby využívání licencí Creative Commons mohlo fungovat systematicky, je dobré ho v maximální možné míře zautomatizovat, tedy stanovit – ideálně vnitřním předpisem pro zaměstnance obce či města – jasná pravidla pro jednotlivé typy děl, která budou reflektovat závěry předchozích dvou přípravných kroků – auditu a výběru licence. Vedle interních pravidel pro zaměstnance města či obce by měla být zformulována i pravidla pro uzavírání smluv s externími dodavateli autorsky chráněných děl, v nichž se zaváže taková díla buď sami pod CC licencemi dát dohodnutým způsobem k dispozici, nebo budou souhlasit, aby příslušné licenční ujednání k jejich dílu připojila obec.

4) Vyhodnocení

Zprvu průběžně a postupně v pravidelných intervalech by mělo probíhat vyhodnocení využívání licencí Creative Commons ve světle zkušeností nebo reakcí ze strany uživatelů děl nebo naopak autorů děl využívajících obcí.

4. Více informací o licencích Creative Commons a

Tento manuál pro použití licencí Creative Commons má sloužit zejména jako úvod pro zaměstnance měst a obcí do této problematiky a jako praktický manuál pro nejčastější způsoby použití licencí.

Pokud chcete více proniknout do problematiky Creative Commons, doporučujeme zejména tyto volně dostupné publikace:

1. [Juridicum Remedium: The Power of open: Příklady využití licencí Creative commons ve městech a obcích, Praha 2016](#)
2. [Juridicum Remedium: Využití licencí Creative Commons jako cesta k efektivnějšímu sdílení informací, Praha 2015](#)
3. [Matěj Myška, Libor Kyncl, Radim Polčák, Jaromír Šavelka: Veřejné licence v České republice, Brno 2012](#)
4. [Matěj Myška: Veřejné licence, Brno 2014](#)

**Iuridicum Remedium, z. s.
Praha 2016**

Korespondenční adresa:
U Výstaviště 138/3
170 00 PRAHA 7

Sídlo:
Přístavní 1236/35
170 00 PRAHA 7

tel.: 776 703 170,
e-mail: iure@iure.org

IČ: 26534487
BÚ: 2700127239/2010

Veřejná sbírka:
2200515622/2010

www.creativecommons.cz
www.iure.org

Facebook: [Creative Commons Česká republika](#)

Twitter: [@CC_Cesko](#)

Licence Creative Commons pro města a obce: Praktický manuál

Vydalo: Iuridicum Remedium, z. s., 2016

Publikace „Licence Creative Commons pro města a obce: Praktický manuál“ podléhá licenci [Creative Commons Uvedte původ- Zachovejte licenci 4.0](#)

Vydání této publikace podpořil [Fond Otakara Motejla](#) a [Open Society Foundations](#).

Nadace Open Society Fund Praha od roku 1992 přispívá k rozvoji otevřené společnosti a prosazuje systémové změny vedoucí k posílení demokracie v České republice. Prostřednictvím Fondu Otakara Motejla, který Nadace OSF spravuje, podporuje organizace, které rozvíjejí právní stát a usilují o vytvoření transparentního a nekorupčního prostředí v České republice. Více informací na www.osf.cz a www.motejl.cz.

**FOND
OTAKARA
MOTEJLA**